Anul al 54-lea 14 Pagin' EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei 14 Pagini Nr. 236 Sâmbătă 28 August 1937
P IIII
Taxa poştală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932

BIBLIOTECA „ASOCIAŢIUNII" SIBIU

ABONAMENTE IN ŢARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful postal şi valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ŞI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în ţară

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

CELE DIN URMA ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACŢIE: 3.30.15

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

Morala şi practica naţionalistă

Ideia naţională, cu prima ei aplicare practică: întărirea poziţiei elementului autohton în toate direcţiunile, trebue să călăuziască toate actele din viaţa noastră publică şi particulară. Inainte de a lua o hotărîre, înainte de a păşi la o treabă, fie ca om public, fie ca simplu particular, e bine să ne întrebăm: hotărîrea pe care o luăm, actul pe care vrem să-l întreprindem, nu vin cumva în contrazicere cu preceptele moralei naţionaliste, care cere subordonarea tuturor intereselor particulariste interesului permanent al patriei şi al naţiei româneşti? Şi acest criteriu trebue pus la temelia tuturor actelor din viaţa de toate zilele, oricât de mărunte şi de neglijabile ni s'ar părea ele la prima vedere. Ai nevoe de un costum de haine, de o pereche de ghete, de un zugrav, de un mecanic sau te-ai hotărît să-ţi construeşti o casă — atâta timp cât ai la îndemână croitor, cismar, zugrav, mecanic, arhitect şi constructori *români*, a trece peste ei, ca să dai preferinţă elementelor neromâneşti, este a călca preceptele elementare ale moralei naţionaliste, lucrând împotriva intereselor neamului şi patriei tale. Urmăriţi cu ce străjnicie aplică evreii şi minoritarii perceptele acestei morale naţionaliste în viaţa lor de toate zilele, când nu apelează la serviciile românilor decât atunci când nu le pot avea dela ai lor, iar când le dobândesc dela români, înţeleg să tragă cămătăreşte toate foloasele. Urmăriţi şi luaţi aminte.

De acest criteriu trebue să se călăuzească şi administraţiile noastre publice, în materie de furnituri, concesiuni, arendări, autorizaţiuni, etc.

Ori de câte ori au posibilitatea să se aprovizioneze, să facă comenzi, să acorde concesiuni, etc., firmelor şi asociaţiunilor româneşti, preferinţa lor să se îndrepte spre acestea.

Din nenorocire, în atmosfera ticăloşită a moravurilor noastre şi sub ispita arginţilor puşi la bătae de străinii conrupători, mai toate furniturile grase ale ministerelor, regiilor, administraţiilor comunale, judeţene, etc. formează de ani de zile monopolul firmelor străine, după cum iarăşi toate concesiunile de exploatări forestiere, minere, de transporturi, sau lucrări edilitare, de construcţii etc., încap sistematic pe mâna aceloraşi străini, chiar dacă firmele şi asociaţiile româneşti prezintă şi ele oferte, ba, de multe ori, la condiţiuni incomparabil mai bune decât cei dintâi.

Dar, iarăşi, trebue să recunoaştem aci că chiar când se găsesc şefi de autorităţi, cari, însufleţiţi de cele mai frumoase şi active simţăminte româneşti, înţeleg să trateze elementul românesc aşa cum se cuvine, dându-i precădere la furnituri sau unele concesiuni, apoi chiar în asemenea rarisime ocazii, se întâmplă ca ofertele româneşti să fie numai camuflate ascunzând în spatele lor capital şi întreprinzători de origine străină.

Este doar cunoscut cazul atator cooperative forestiere, mai ales din Moldova, care au servit de paravan pentru concesiuni de păduri ale Statului de care de fapt au beneficiat exploatatorii străini şi acelaş camuflaj constitue regulă aproape generală pentru cele mai multe din concesiunile şi avantajele obţinute de străini prin mâini româneşti. Ziarele au înregistrat, de pildă, încercarea descoperită chiar zilele acestea, în Bucovina, cu prilejul scoaterii la licitaţie a masivelor păduroase aparţinând fondului religionar, în urma expirării vechilor concesiuni. Toţi concurenţii străini s'au înţeles între ei, oferând preţuri derizorii, iar puţinii concurenţi români, printre cari şi nişte cooperative, s'au dovedit a fi simple unelte de camuflaj ale intereselor străine.

Iată deci un mijloc diabolic de a încălca principiul primatului românesc şi de a mistifica opinia publică a ţării.

Mărturisim, că luând act de hotărîrea delegaţiei economice a guvernului de a concesiona exploatarea bălţilor din Sudul Basarabiei către cooperativele de pescari, nu ne putem ascunde temerea ca în spatele acestora să nu găsim tupilată tot mâna unor traficanţi străini.

Iată o nouă primejdie contra căreea trebue să ne înar-

—oxo●oxo—

AU INFLORIT POMII A DOUA OARĂ

Herţa, 24 August

După o ploaie neîntreruptă de câteva săptămâni ,vegetaţia s'a înviorat ca în timpul primăverii.

Făcându-se din nou timp călduros, au început a înflori pomii a doua oară.

Astfel, la Ioan Crupnic, din mahalaua Herţa, au înflorit salcâmii, iar în curtea lui Făinaru, din oraş, au înflorit merii.

Soldaţii japonezi trag cu mitralierele depe acoperişul vagoanelor

ORAŞUL SANTANDER S'A PREDAT

—xox—

SOLDAŢII GĂRZILOR CIVILE, CARABINIERII GUVERNAMENTALI ŞI POPULAŢIA S'AU REVOLTAT ŞI S'AU SUPUS NAŢIONALIŞTILOR

Soldaţii naţionalişti săpând tranşee în sectorul Brunete (Frontul Madridului).

Bilbao, 25 (Rador).— Populaţia civilă din Santander s'a revoltat împotriva autorităţilor republicane.

Pe străzile oraşului se dau lupte între populaţie şi reprezentanţii autorităţilor.

Populaţia cere predarea oraşului.

FORŢELE REPUBLICANE AU FACUT ACT DE SUPUNERE

Bilbao, 25 (Rador).— Toate forţele republicane, care au mai rămas în Santander şi care se ridică aproximativ la 15 mii de oameni, s'au supus naţionaliştilor.

AUTORITAŢILE AU ANUNŢAT OFICIAL PREDAREA

Bilbao, 25 (Rador).— Trimisul special al agenţiei „Havas" pe frontul dela Santander transmite următorul comunicat oficial al comandamentului naţionalist:

„Autoritătile republicane din Santander nemai putând stăpâni situaţia, au anunţat oficial predarea oraşului.

Coloanele naţionaliste îşi grăbesc înaintarea, pentru a intra cât mai grabnic în capitala bască. Ele sunt numai la şase kilometri de oraş.

ORAŞUL ESTE IN MAINILE NAŢIONALIŞTILOR

Salamanca, 25 (Rador). — Agenţia „Reuter" transmite:

Se anunţă oficial că oraşul Santander a fost cucerit de naţionalişti. Oraşul este acum în întregime în mâinile lorţelor naţionaliste.

In acţiunea lor, naţionaliştii au fost ajutaţi şi de soldaţii gărzilor civile şi de carabinierii guvernamentali, cari s'au răsculat împotriva conducătorilor lor şi au trecut de partea generalului Franco.

ŞEFUL GUVERNULUI BASC, REFUGIAT LA BAYONNE

Bayonne, 25 (Rador). Astăzi au sosit aici, venind dela Santander, şeful guvernului basc Aguirre, consilierul pentru finanţe dela Rorre şi consilierul pentru justiţie Monzon.

CETAŢENII BRITANICI AU FOST EVACUAŢI LA TIMP

Londra, 25 (Rador). — *Comandantul flotei britanice din apele spaniole a reuşit să evacueze pe toţi cetăţenii britanici din Santander.*

EXODUL POPULAŢIEI

Bayonne, 25 (Rador). — *Agenţia Havas transmite:*

Exodul populaţiei din Santander a continuat toată după amiaza într'un ritm accelerat.

Azi au sosit la Bayonne cinci vase din Santander transportând mai multe sute de refugiaţi. In ultimele 24 de ore au sosit din acel port la Bayonne 10 vase guvernamentale spaniole.

Entuziasmul populaţiei din Spania naţionalistă

Salamanca, 25 (Rador). — Agenţia Stefani transmite:

Entuziasmul stârnit în toată Spania naţionalistă de eliberarea Santanderului este de nedescris.

In sate şi oraşe, populaţia nebună de bucurie a umplut străzile şi pieţele, cântând şi dansând.

Drapelul naţionalist este arborat peste tot.

Cortegii imense străbat străzile oraşelor aclamând armata naţionalistă şi pe generalul Franco.

Manifestaţii deosebit de impunătoare şi mişcătoare au avut loc mai ales la Salamanca, Burgos şi San Sebastian.

BOMBARDAREA MADRIDULUI

Madrid, 25 (Rador). — Corespondentul agenţiei „Havas" transmite:

Bombardamentul de ieri noapte, executat asupra oraşului Madrid, a provocat moartea a 12 persoane. Mai sunt şi 225 răniţi.

Se crede că asupra oraşului au căzut cel puţin 500 de obuze. Centrul capitalei a suferit în special de pe urma acestui bombardament.

Activitatea submarinelor străine in Dardanele va provoca o intervenţie energică a Turciei

Istanbul, 25 (Rador). — *In cercurile bine informate se afirmă că Turcia are intenţia de a pune pe un plan internaţional, conform celor stabilite în conferinţa dela Montreux, chestiunea activităţii unor submarine necunoscute în vecinătatea Dardanelelor.*

Hotărârile luate în această privinţă în consiliul de miniştri de ieri nu sunt cunoscute deocamdată, dar o personalitate competentă din cercurile ministerului afacerilor străine a declarat că această chestiune nu interesează numai Turcia, ci şi toate celelalte puteri ale căror vase navighează în apele turceşti, şi că starea actuală de insecuritate cere remedii energice.

Suveranul şi Marele Voevod Mihai au sosit in Capitală

M. S. Regele Carol al II-lea şi Măria Sa Voevodul Mihai au sosit Miercuri d. a. în Capitală, venind cu trenul dela Eforie.

Pe peronul gării Mogoşoaia au fost întâmpinaţi de membrii guvernului, în frunte cu d. Gh. Tătărăscu şi de reprezentanţii autorităţilor civile şi militare.

De la gară, Suveranul şi Marele Voevod Mihai au plecat cu automobilul la palatul regal din calea Victoriei.

—oxo●oxo—

M. S. Regina Maria a Iugoslaviei in Austria

Viena, 25 (Radio-Central). — *M. S. Regina Marioara a Iugoslaviei a sosit azi la ora 17 în staţiunea balneară Pörtschach, pe lacul Wörther, unde va rămâne câteva zile.*

M. S. Regina Marioara este oaspetele A. A. L. L. imperiale arhiducesa Ileana şi arhiducele Anton de Habsburg, cari au o vilă în această localitate.

—oxo●oxo—

Insărcinatul cu afaceri al Statelor-Unite participă la congresul dela Nürnberg

Berlin, 25 (Rador). — D. Gilbert, însărcinatul cu afaceri al Statelor Unite la Berlin, va pleca la Nuernberg, pentru a asista la congresul naţional-socialist.

Este pentru prima dată că ambasada Statelor Unite, ca şi ambasadele Angliei şi Franţei, vor fi reprezentate la congresul naţional-socialist.

—oxo○oxo—

FILME

— Aşa dar, aţi reuşit să vă întruniţi cu toţii.

— Ce nu face familia pentru Mimi!

— Este adevărat. Rar s'a văzut să vină unul dela Timişoara, altul dela Bălţi, ceilalţi dela Iaşi, dela...

— Etcetera, întrerupe, plictisită de această disertaţie, o rudă de gen feminin, potrivindu-şi nervos cârlionţii decoloraţi cu degetele strungărite de artritism. Mai interesant este dacă bem sau nu şampanie. Nu văd decât sticle nesuferite de vin şi de apă. Eu nu mă simt bine niciodată la masă mare fără tizană. Nu e aşa, doctore? Se recomandă şi pentru bolnavi, necum pentru sănătoşi.

După ce înghite noduri, gazda porunceşte să se aducă o sticlă de şampanie.

— Numai una! Dă-mi voe atunci să mă amestec în menajul d-tale. In calitate de mătuşă — nu-mi zici Tanti? — am acest drept cel puţin la aniversarea odorului nostru. O viaţă are omul. N'o să duci averea în mormânt, fiindcă nu încap atâtea pogoane într'o groapă de un metru pe doi. S'aducă mai multe!

Nepotul tuşeşte sec, prinde o sticlă între genunchi şi începe s'o dichisească.

Tanti, care stă la masă lângă el, se răsfaţă mângâindu-l pe tâmplă cu puful năclăit de pe obraz în semn de recunoştinţă că-i satisface pofta.

— Eşti meşter la destupat? Dacă nu pocneşti şi nu-mi spargi urechile, te propun la premiul Nobel.

— Uită-te cu atenţie şi o să te convingi imediat.

Nu trece o secundă şi sare dopul.

Un ţipăt mobilizează toate privirile în tavan, — de unde aterizează peruca lui Tanti, torpilată de sticla de şampanie.

Don José

Diplomaţia struţului

de R. SEIŞANU

Sunt, sau nu, China şi Japonia în stare de război? Sunt ele state beligerante? Există în Extremul Orient un teatru de operaţiuni miliare, ce se întinde tot mai mult şi pe care se dau de câteva săptămâni lupte?

Intrebările acestea ar putea să surprindă pe cititori, când ziarele publică în toate ediţiile lor comunicate de pe acest nou teatru de operaţiuni, cu privire la luptele din China de Nord, la ofensiva japoneză din regiunea Takgtao, la bombardările efectuate de aviaţia celor doi beligeranţi, la acţiunea flotei japoneze în zona Shanghai, la evacuarea şi ocuparea unor localităţi, la perderile suferite de trupele chineze şi japoneze, în oameni şi material, etc.

Cu toate aceste fapte, Societatea Naţiunilor, guvernele celorlalte puteri şi diplomaţii lor din toate capitalele nu consideră China şi Japonia în stare de război. Cuvântul „război" este înlocuit cu termenul „conflict armat", sau chiar numai cu termenii „conflict", „afacere", „chestiune", sau „situaţie".

Până şi beligeranţii înlătură din comunicările lor cuvântul „război". Pentru guvernul chinez este vorba numai de o „agresiune", iar pentru guvernul japonez, de o „operaţiune de pacificare" într'o anumită chestiune litigioasă.

Intr'un comunicat dat presei franceze de ambasadorul Chinei din Paris, citim:

„Membrii guvernului chinez, în unanimitate, au hotărît să reziste AGRESIUNII japoneze".

Din Tokio se anunţă oficial că „un comitet de păstrare a păcii" s'a constituit la Peking, care a obţinut, în acest scop, „colaborarea strânsă a poliţiei sub direcţia unui consiliu japonez"...

Cu prilejul călătoriei ce a întreprins-o la Washington, ambasadorul Statelor Unite din Londra, d. Robert Bingham, d. Huil, secretarul de stat american, a declarat că ambasadorul n'a părăsit postul său din cauza „situaţiei chino-japoneze", dar nu urmează de aci, că el nu va discuta „această chestiune cu funcţionarii departamentului de stat".

Noul ambasador al Rusiei sovietice la Tokio, d. M. Slavutzki, a declarat şi el zilele trecute, că n'a discutat cu ministrul afacerilor străine japonez „afacerile din China de Nord şi din Shanghai...".

Pentru Societatea Naţiunilor, de-asemenea nu există război în Extremul Orient, din moment ce Japonia n'a declarat formal război, Chinei; iar China, care este membră a ei, nu i-a făcut cunoscut că a fost, sau este victima unei agresiuni bine determinate.

Şi chiar dacă i s'ar fi adus la cunoştinţă această afacere, se ştie că Societatea Naţiunilor e obligată să procedeze cu multă prudenţă şi tact, spre a nu compromite pacea mondială, prin anumite deciziuni pripite, sau măsuri precipitate şi nechibzuite.

In asemenea cazuri, ea orânduieşte comisiuni de anchete, ca să definească pe agresor; iar după ce este definit agresorul, alte comisiuni de jurişti şi experţi technici urmează să studieze „afacerea", sub diversele sale aspecte juridice, politice, militare şi economice, în legătură cu situaţia internaţională.

Toate aceste operaţiuni reclamă timp şi răbdare.

In asemenea condiţii, se explică pentru ce, atât adunarea dela Geneva, cât şi diplomaţia modernă, se feresc să pomenească de „războiul chino-japonez", ci numai de situaţia din Extremul Orient, sau de „afacerea" sau „chestiunea" chino-japoneză!...

E politica struţului, care îşi pune capul în nisip spre a nu fi descoperit.

Nu există „război", pentru

(Continuare în pag. 2-a)

RIDICAREA ŢĂRANULUI

de A. CORTEANU

Sărăcia nu este singura cauză a înapoerii ţăranului nostru. Cauza principală a stării triste în care se află cele mai multe din satele noastre, este că ţărănimea românească nu are conştiinţa de clasă muncitoare şi nu caută să-şi pue în valoare puterea ei de muncă. Sunt foarte puţine regiunile din ţară în care să se găsească muncitori ţărani pentru orice fel de muncă şi în ori ce anotimp. Nici foametea pe timp de secetă nu răscoleşte satele ca să împrăştie cel puţin pe bărbaţi, în toată ţara, în căutare de muncă şi de hrană. Ţăranul nostru stă lipit de locul unde s'a trezit şi consideră munca la altul pe bani, ca o înjosire pe care omul o înfruntă numai la mare nevoe. Un mare agricultor, al cărui nume nu-l dau ne fiind autorizat, aduce în fiecare an lucrători la vie tocmai de la Arad, deşi în satul lui se găsesc braţe neîntrebuinţate, mai multe chiar de cât îi trebue. In primăvara trecută, a venit la lucru şi tineret din sat. Sâmbătă seara la plată, un flăcău mai răsărit, adresându-se funcţionarului care făcea plata, i-a spus tot ce simţea el în sufletul lui, despre munca făcută pentru bani în via „boerului".

La toamnă nu mă mai prinzi d-ta logofete la muncă în via boerească.

Funcţionarul l-a întrebat mirat:

— Da dece mă? Ce, n'ai fost mulţumit cu mâncarea sau cu simbria? Ce ţi-am dat ţie am dat la toţi şi nimeni nu se plânge.

— Da, logofete, replică băiatul, dar tata are două pogoane de grâu şi după cum se vede acum avem să facem trei kile la pogon.

Chiar dacă visurile de primăvară ale tânărului ţăran s'ar fi împlinit, tatăl lui nu putea lua pentru cele şase kile de grâu, de cât cel mult douăsprezece mii de lei la preţul de valorificare. Ce înseamnă această sumă pentru satisfacerea nevoilor bănești ale unei familii pe un an întreg, socotind că hrana ar avea-o asigurată din produsul

(Continuare în pag. 2-a)

PARALELISM ISTORIC

O polemie dela 1907

de prof. I. LUPAŞ

II

Nici nu a fost scopul acestor pagini să descopere falsurile istorice amintite, ci mai curând să lămurească mulţimea cititorilor lipsiţi de putinţa de a controla, întrucât asemenea citate sunt exacte sau scâlciate şi să arate, cât e de periculoasă o metodă proprie a spori prin asemenea mijloace artificiale ura şi neînţelegerea dintre două popoare menite a vieţui împreună în condiţiuni pacinice

Cât e de periculoasă metoda aceasta, se poate convinge oricine are puţină orientare în istoria universală sau în istoria propriului său popor. Este oare pe întreg rotogolul pământului vreun neam de oameni, din trecutul căruia să lipsească însemnările asemănătoare cu cele scrise de Kekaumenos despre Români?

Să luăm de ex. pe Unguri!

Oa. B Jancsó să nu fi citit niciodată cele scrise cu privire la obiceiurile Ungurilor din timpul descălecării între Dunăre şi Tisa, de către cronicarii italieni *Liutprand* şi *Regino?* Cel dintâi înfăţişa pe Unguri ca un „popor lacom şi tiran, care nu are cunoştinţă de Dumnezeu, ci numai de toate fărădelegile, fiind doritor numai de jefuiri şi uciderii". Iar al doilea (Regino) scrie că Ungurii ar fi fost „popor foarte sălbatec şi mai fioros decât toate fiarele pădurii, căci obicinuiau să bea sânge de om şi să mănânce inimi de oameni", (cf. Iuliu Pauler, A magyarok története — Istoria Ungurilor, vol. I. pag. 50). Cu sălbătăcia lor au înspăimântat atât de adânc lumea civilizată de atunci, încât neamurile creştine din Europa îşi terminau rugăciunile zilnice cu cererea: *şi ne mântueşte Doamne de săgeţile Ungurilor!* (Et ab Hungarorum iaculis defendus nos Domine! cf. Duruy-Ballagi, *Világtörténelem* — Istoria Universală pag. 241).

Insuşi împăratul bizantin *Leon Inţeleptul*, cu toate că laudă felul de luptă şi iubirea de libertate a Ungurilor din vechime, nu lipseşte să adauge numai decât că ei sunt *„un popor viclean şi prefăcut, care nu caută prietenia şi nu merită încrederea;* împins de nesăturată poftă de a se îmbogăţi, nu pune nici un preţ pe jurământ, nu respectă nici legăturile încheiate prin contract, nu poate fi împăcat cu daruri, căci înainte de a primi darul oferit, îi stă gândul la înşelăciune şi îşi bate capul *cum să nimicească contractele*". (cf. Marczali, *Enchiridion Fontium Historiae Hungarorum*, pag. 15).

Cu două sute de ani mai târziu trecând prin Ungaria, Episcopul *Otto de Freisingen* a avut prilej să cunoască nemijlocit, din proprie experienţă, pământul şi poporul acestei ţări. In cuvinte împodobite laudă situaţia ţării şi fertilitatea pământului, atât de plăcut la înfăţişare şi atât de încărcat de roadă îmbelşugată, încât pare un rai al lui Dumnezeu sau un Egipt vrednic de cinste (tamquam paradisus Dei vel Aegyptus spectabilis videatur). Dar despre Unguri scrie că ar fi „cu faţa urâtă, cu ochii adânciţi în orbite, cu statura scundă, barbari şi sălbateci după moravuri şi după limbă, încât cu drept cuvânt poate fi învinuită soarta sau mai curând poate fi admirată îndelungă răbdarea divină, care a dat o ţară atât de plăcută, ca să nu zic unor oameni, ci unor asemenea *monştri omeneşti* (...vel potius divina patientia admiranda, quae, ne dicam hominibus, sed talibus hominum monstrus, tam delectabilem exposuit terram". cf. *Enchiridion*. pp. 119-120).

Şi cu toate acestea cui i-ar trece prin gând ca, în temeiul unor asemenea afirmaţiuni istorice, izvorîte nu odată din rea voinţă sau din vre-un sentiment al răzbunării, să arunce toată osânda asupra unui popor, cum obicinuieşte să purceadă B. Jancsó cu atâta consecuenţă, demnă în adevăr de o cauză mai bună?

E drept că toate informaţiile acestea înfăţişează pe Unguri în cea mai primitivă stare a lor de europenizare, câtă vreme despre Români B. Jancsó pare a şti şi nu se sfieşte a mărturisi, într'un ton supărător de apodictic că „începând din veacul XI şi până la sfârşitul celui de al XVIII-lea, oricine a umblat printre ei timp mai îndelungat sau mai scurt... face amintire despre Vlahi ca despre nişte tâlhari".

Eete uimitor cum cutează a risca un istoriograf cu oarecare experienţă o astfel de mărturisire, total lipsită de orice temeiu serios şi chiar de aparenţa vreunei verosimilităţi istorice.

De altfel chiar acest falsificator de istorie ar putea să ştie, că nici cu privire la propriul său neam nu lipsesc, din cursul veacurilor mai târzii, opinii asemănătoare şi câteodată chiar identice cu cele reproduse aci.

Nu avem de gând să înfăţişem o înşirare sistematică a lor. Dăm aci câteva, la întâmplare, numai ca dovadă în sprijinul afirmaţiunii de mai sus. Să luăm d. e. pe italianul Marino Sanuto, care la începutul veacului XVI prezenta pe Unguri în cele mai întuncate culori.

Iată, cum scria despre ei la anul 1523: „Hongari in universali sono la pegior generation dil mondo, non amano ne existimano natione del mondo, ne pur si amano tra loro, oguiuno attende al proprio commodo, et robano el publico, et poco se currano de quello; hanno uno odio et simulta tra loro occulta, che non si potria credere; e tamen alternatim ogni ziormo mangiano in siene, che parono fratelli, ni una institia fano; non e si grande iniustitia, ne iniquitate, che tributando tre o quatro di loro, non se obtenisse; non ce obedientia alcuna; sono superbi et arroganti, et non sciano ne reger ne gubernar, ne voleno consiglio da cui sa, avandatori de le cose sue, assai ben prompti ad determinar, una ad exequir tardissimi, et poche cose se mandano ad executione; salvo que il crapular et robar il publico. A queste sono diligentissimi. Si Signori sono causa di ogni male, et li nobili, quelli sono 43.000, tieneno le raxon dil Regno; perho sembre sono discordanti, procedeno sempre cum arte, decepticne et ingauni; e bisogna esse ben cauti ad negotiar cum lhoro. *Et, ut multa in unum colligam*, Hongari sono la fece del mondo; e si non fusse tanta bonta et innocentia di quel Re, divina iustitia non poria tardar tanta alla destrutione di questi Hungari". (cf. Wenczel Gustáv, *Marino Sanuto világkronikájának Magyarországot illető tudositásai, in Magyar Tört. Tár.* vol. XXV-1878- pp. 290-291.

„Peste tot Ungurii sunt cel mai rău neam din lume; nu iubesc şi nu stimează nici o naţiune din lume, nici unii pe alţii nu se iubesc, ci caută fiecare propriul său folos; jefuesc avutul public şi puţin le pasă de asta, este aproape de necrezut ce ură şi vrăjmăşie ascunsă, dăinuesc între dânşii; cu toate acestea în fiecare zi benchetuesc împreună, în cât ar putea să-i socotească cineva ca pe nişte fraţi. Nu fac niciodată dreptate: nu este injus-

(Continuare în pag. 2-a)